

KOMENTAR

Ulazak u EU 2025 – Dostižan ili ne?

Suzana Grubješić

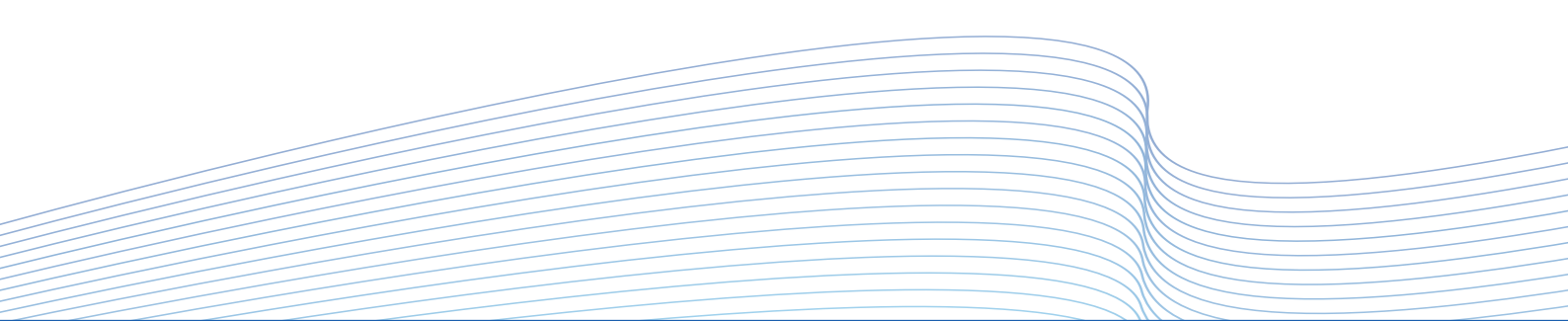
Generalna sekretarka Evropskog pokreta u Srbiji

Nakon duge pauze deluje da je Evropska unija ponovo voljna da priča o proširenju svojih granica. Uz sve ograde, nedoumice i sumnje, Komisija u Strategiji proširenja objavljenoj u februaru, prvi put pominje i godinu ulaska – 2025. za Srbiju i Crnu Goru koje su najviše odmakle u pristupanju. Pošto se ne pregovara samo sa Komisijom, već prvenstveno sa zemljama članicama koje konsenzusom odlučuju o proširenju, uvek treba pratiti šta one kažu. Njihove reakcije na 2025. bile su više nego indikativne - jedni su tu godinu nazvali „ekstremno ambicioznom“, drugi su bili oprezno suzdržani, a neki su je u startu odbacili. Reciklirana je i mantra „ne radi se o datumu, već o procesu“, tj. nema automatskog prijema po prethodno utvrđenom datumu.

Ali, sve i da se ne fokusiramo na godinu, iako je nismo mi izmislili i objavili, već isključivo na domaće zadatke, ulazak Srbije u EU minimalno zavisi od nas samih, a najviše od situacije u samoj Uniji koja nužno mora da se menja da bi opstala. Na te promene, nažalost, ne možemo da utičemo. Ne sedimo za stolom za kojim se odlučuje o sudbini Unije. Oživljene su stare ideje o Evropi u više krugova ili više brzina. U kom krugu ili u kojoj brzini će se naći Srbija i koje godine – nije tema o kojoj se debatuje u domaćoj javnosti, a trebalo bi, jer ne znamo da li nas čeka „svetla budućnost“ ili permanentna marginalizacija. Ono na šta možemo i treba da utičemo jeste evropeizacija domaćeg poretka, spremnost i posvećenost u usvajanju i primeni evropskih standarda i vrednosti u svim oblastima jer je to u našem najboljem interesu.

Ništa više nije onako kao što je bilo pre pet ili deset godina, pa kako onda možemo da tvrdimo da zaista znamo šta će se dešavati u narednih sedam i da je 2025. dostižna kao ciljna godina ulaska u EU?

Ko je mogao da pretpostavi da će se u međuvremenu Unija smanjiti za jednu veliku i važnu članicu – Veliku Britaniju? Njen izlazak će za EU značiti odlazak druge zemlje po ekonomskom

rangu, gubitak od oko 13% stanovništva, 16% od ukupnog BDP i 6% teritorije EU, odlazak stalne članice Saveta bezbednosti UN i nuklearne sile. Zanimljivo je i da ugovor o EU ne predviđa dužinu pregovora o ulasku u članstvo EU, ali da njegov član 50. predviđa u načelu dužinu pregovora o izlasku jedne države članice iz EU (dve godine od momenta notifikacije o izlasku). Poređenja radi, Slovenija je svoje pregovore završila za četiri godine, Hrvatska za devet, dok su baltičke zemlje u proseku pregovarale pet i po godina. Srbija još uvek nije otvorila više od dva poglavlja odjednom, što je svrstava u red sa Turskom, dok su sve druge zemlje koje su pristupile Uniji, uz Crnu Goru koja još pregovara, otvarale po 3 ili više poglavlja na jednoj međuvladinoj konferenciji.

Odluka o proširenju Unije i prijemu novih članica jeste isključivo politička, jer da nije tako, ne bi bilo dugogodišnjih žalopojki evropskih zvaničnika kako su Bugarska, Rumunija, pa i Hrvatska, primljene nespremne, tako što je neko zatvorio jedno ili oba oka i upozorenja da se tako nešto više nikad neće dozvoliti. To takođe znači da obećanje članstva ostaje i dalje najefikasniji oblik projekcije moći u današnjem svetu i da je rizično razmetati se datumima i rokovima.

Nedoumica u pogledu ekonomije nema – ona ostaje ključno životno pitanje nezavisno od toga da li je ulazak u EU 2025. siguran ili samo moguć. Ekonomski rast, zaposlenost, smanjenje siromaštva, poboljšanje standarda građana treba da bude jedan od glavnih ciljeva procesa pristupanja, jer bez toga ubrzanje procesa nema previše smisla.

Razlika u prosečnom dohotku između Srbije (i ostalih zemalja kandidata) i EU je sada veća nego 1989. To znači da smo danas siromašniji nego pre trideset godina! Naš BDP je na oko 30% BDP-a EU15, a na oko 50% BDP-a istočnoevropskih zemalja koje su postale članice EU 2004. i 2007. godine. Od 1989. do danas prošli smo kroz 3 faze: sukobe, rat i recesiju 90-tih; brz rast i obnovu nakon 2000. i finansijsku i ekonomsku krizu 2008. godine i njene posledice. Da bismo sustigli EU15 makar u naredne dve decenije, ekonomija bi trebalo da raste po stopi od najmanje 5% godišnje.

Niska stopa rasta u kombinaciji sa siromaštvom, egzodusom mladih i obrazovanih doprinosi i porastu privlačnosti populističkih i nacionalističkih ideja i politika. Anti-demokratski trendovi imaju podršku i u pristupu Evropske unije „stabilnost pre demokratije“. Oslanjanje na lidere, a ne na predstavničku demokratiju, jačanje izvršne vlasti na uštrb zakonodavnih tela već je viđeno u procesu pristupanja bivših komunističkih zemalja Istočne i Centralne Evrope. Stoga nema mesta čuđenju otkud se baš u tim zemljama pojavio ne-liberalni ksenofobični režimi sa imitacijom vladavine prava i osnovnih sloboda.

Bez obzira na sve, moguće je da Srbija svoje pristupne pregovore završi i pre pomenute 2025. godine. S druge strane, gotovo je nemoguće dati odgovor na pitanje da li će se do tada reformisati sama Evropska unija i da li će te godine biti spremna za prijem novih članica, Srbije i Crne Gore.

EVROPA
za
MENE

Projekat finansira
Evropska unija

Tekst je napisan u okviru projekta Evropa za mene. Projekat Evropa za mene finansira Evropska unija. Stavovi u ovom tekstu ne odražavaju nužno stavove Evropske komisije i Evropskog pokreta u Srbiji.